

Fig. 284. U 279. Skälby, Hammarby sn.
Efter Monumenta Sveo-Gothica.

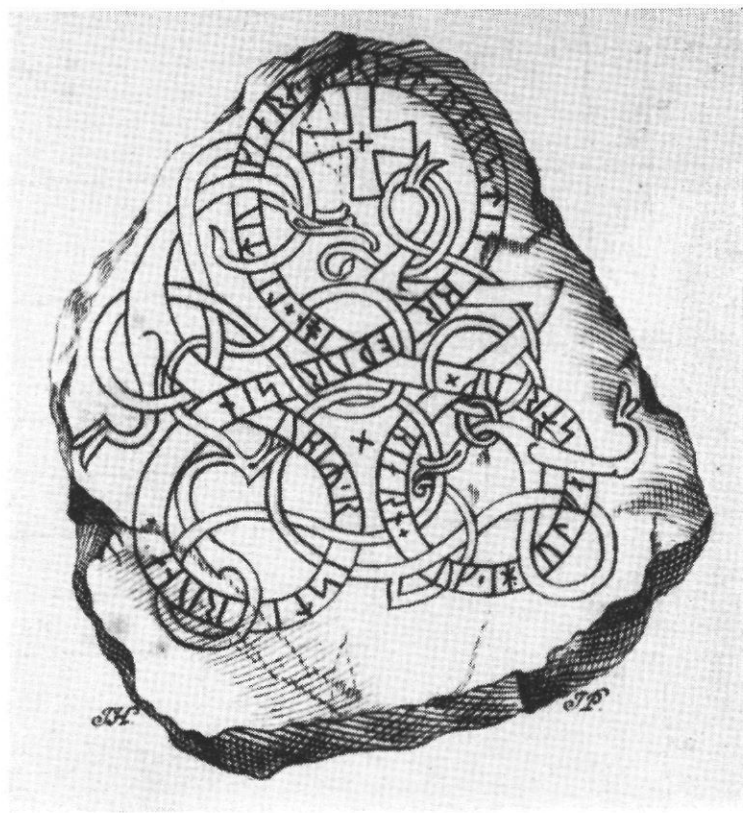

Fig. 285. U 278. Skälby, Hammarby sn.
Efter teckning av Peringskiöld.

45 o, medan däremot 20 o har formen þ. Efter 48 r saknas sk. 52 y är sannolikt stunget. I 64 a är bst otydlig. — Bureus: Sk efter 16 r; sk saknas efter 21 n; 38 r saknas; sk saknas efter 42 n; sk efter 60 i; 64 i; sk efter r. 64. — Aschaneus: 6 u och 7 k saknas; sk efter 16 r; 20 h; sk efter 25 u; 37 u. Runorna 52—64 saknas. — Rhezelius: 9 a, 14 r, 16 u; mellan 16—17 insätts runorna ia; sk efter 25 u, 48 r, 51 n och 60 i; 64 o. Sk i inskriftens slut. — Peringskiöld: Av 42 n endast ett kort stycke av hst nedtill. Sk efter 42 n saknas; 52 u; sk efter 64 a. — Dybeck: sk efter 25 u; 52 u. — Brate: 52 u: »Uti ubir läses u både i B 115 och D 2: 82. En fördjupning finnes dock i det inre av u, som visserligen är mycket flack men möjligen kan vara avsedd att vara en prick.»

Om namnet *Igulfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100, 106.

Om namnet *Jon* skriver redan P. Dijkman (a. a.) i sina anmärkningar till inskriften: »deta mans namn ser man vara brukat effter Kristendomens inkomst. Om det å Latin skal kallas Johannes eller Jonas wet jag ejj, allenast det ser jag af Bibliske Historien, at af Jon finnas åtskillige Nomina composita, som Israels barn äro nämde med». Se f. ö. U 216.

Om ornamentiken, som med sina tre slingor är typisk för Öpir, skriver Dijkman: »1. På steenen är een Ormslinga, som har klöfwer wid bröstet ok stjärten, samt et de Kristnas korss-tekn öfwerst i slingan, ok et litet korss neder uthi. 2. Tiden slutes der af, at Stenen är i Kristendomen oprester, i ty han förer korss ok har Steenhuggaren *Ubirs* namn, hwilken war kristen.»

280. Smedby, Hammarby sn.

Pl. 168, 174.

Litteratur: B 111, L 431, D 2: 86. J. Bureus, F a 6 s. 70 n:r 128 (Bureus' egen uppteckning), s. 94 n:r 12 (Aschaneus), s. 169 n:r 31 (Rhezelius), F a 5 n:r 171, F a 1 s. 43; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 180; UFT h. 5 (1876), s. 11 f.; E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA).

Äldre avbildningar: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 111); Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA).

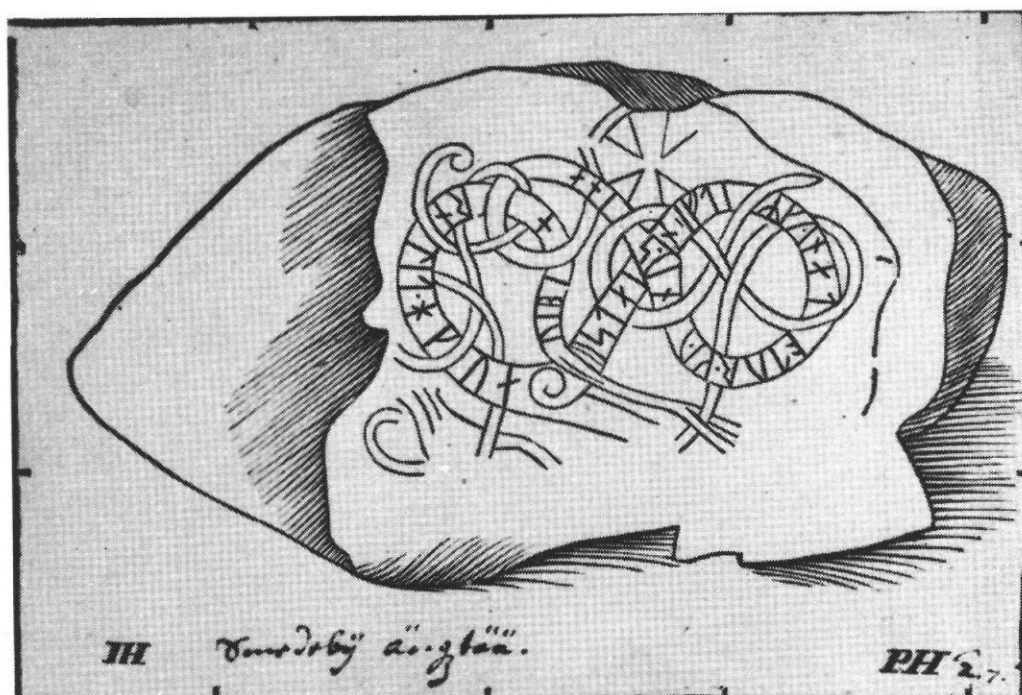

Fig. 286. U 280. Smedby, Hammarby sn. Efter B 111.

Det runristade stenblocket ligger i en hage omkring 500 m. V om Smedby västra gård, 2 m. N om den körväg, som i västlig riktning leder ned mot Edssjön. 15 m. åt Ö står U 281. I hagen finnas gravhögar.

Redan J. Bureus kände inskriften: »Vidh Smidby i Hammarby S.». Aschaneus: »Widh Smidhieby i Hamarby S.» Rhezelius: (»Widh Smedhby») »i Tädh wid ängen.» I F a 5 anger Bureus blockets plats vara »J Smidby Täet.» Peringskiöld: »Smedeby ängstää.» Dybeck anger platsen sålunda: »En runristad vräksten, som ligger i Smedby hage, vester ut från byn.»

Ristningsytan, som lutar i 45° vinkel, är ojämn och skrovlig; nedtill har den skadats genom flagring. Blockets höjd är 1,40 m., dess bredd 1,60 m. Ristningens höjd, från den stora flagringen i ristningsytans underkant, 0,93 m., bredd 1,20 m.

Inskrift:

uibiarn lit · hkua stæin · iftir · kuna totur · kunu sina

Vibiorn let haggva stæin æftir Gunna dottur, kunu sina.

»Vibjörn lät hugga stenen efter Gunnes dotter, sin hustru.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan sk. I t-runorna finnas bst endast t. v. om hst; o-runan (30) har formen ꝥ. — Bureus: Inskriftens t-runor tecknas med två bst; sk utsätts ej. 18 i saknas; runorna 25—41: **kunna totur sun sin.** — Aschaneus: Sk utsätts ej. 1 u saknas; runorna 25—41 **kuna totura sin.** — Rhezelius: Sk efter 7 n och 14 a; 23 i saknas; 31 t saknas; 32 y; sk efter 37 u och 41 a. — Hadorph och Helgonius: Sk saknas efter 24 n; 26 y, 35 y; sk efter 37 u. — Dybeck: Sk saknas efter 19 n, 24 n och 33 r. — Brate: »Inskriftens sista ord borde vara *sinar*, stafven till n tyckes klar men kst är något otydliga, dock möjliga.» Brates uppfattning och läsning äro på denna punkt säkerligen oriktiga. Visserligen finnes en fördjupning 20 cm. efter inskriftens sista runa (41 a), men denna fördjupning är otvivelaktigt naturlig.

Mansnamnet *Vibiorn* finnes i ett 20-tal svenska runinskrifter, och det är även under medeltiden relativt vanligt. Se f. ö. Sö 226. Samme man låter, tillsammans med sin broder, resa den andra Smedby-stenen (U 281).

Mansnamnet *Gunni* är belagt omkring 25 gånger i svenska runinskrifter, se f. ö. Sö 188. Anmärkningsvärt är, att hustruns namn ej omtalas i inskriften.

Ristningen förefaller att vara utförd av en föga skicklig ristare, och blocket kan icke sägas vara lämpligt för en runinskrift.

281. Smedby, Hammarby sn.

Pl. 168, 175.

Litteratur: B 113, L 432, D 2:87. J. Bureus, F a 6 s. 94 n:r 13 (Aschaneus), s. 169 n:r 30 (Rhezeliuss), F a 5 n:r 170, F a 1 s. 42; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 181; UFT h. 5 (1876), s. 11; R. Dybeck, Berättelse för år 1867 (ATA); E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA), Svenska runristare (1925), s. 82.

Äldre avbildningar: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 113); Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA).

Runstenen står i en hage med gravkullar, omkring 500 m. V om Smedby västra gård, ej långt från ett mindre boningshus, 6 m. N om den körväg, som i västlig riktning leder ned mot Edssjön. 15 m. längre åt V står U 280.

Genom uppteckningar av Aschaneus och Rhezelius var inskriften känd av Bureus. Platsen anges av Rhezelius: »Widh Smedhby.» *Ransakningarna*: »Vthi Smädby Engs tæet finnes ehn Runasteen på skrifwen.» Peringskiöld: »Smedeby Hage Wäster om byn.» Dybeck skriver i sin »Berättelse» för år 1867: »Smedbystenarne i hagen vester om byn . . . granskades och den ene som lutade, restes.» I *Sveriges runurkunder* meddelar han: »Under sistlidne sommar är denne sten å nyo rest på sitt gamla ställe nära och öster om föregående» [= U 280].

Då Brate gjorde sin undersökning 1903, stod runstenen »rest men mycket bakåtlutad». Brates foto visar, att stenen brustit i tre delar. I sina »Anteckningar» påpekar Brate: »I stenens högra hörn är ett stycke afskildt, som dock finnes i behåll, nedkiladt i jorden bredvid sin ursprungliga plats.» Stenen lagades och restes år 1938.

Blågrå granit med mörkblå och ljusgrå inslag. Höjd 1,90 m., största bredd 1,45 m. Ristningsytan är skrovlig.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter äldre läsningar):

× [ui]biarn × auk × huskarl × litu [r] . . . [a ×] ştain × iftir × siba × fapur × ş[i]n ×
5 10 15 20 25 30 35 40 45

Vibiorn ok Huskarl letu r(æis)a stæin æftir Sibba, faður sinn.

»Vibjörn och Huskarl läto resa stenen efter Sibbe, sin fader.»

Till läsningen: Sk förekomma mellan varje ord och vid inskriftens början och slut. Efter det första sk är stenen skadad; det fördärvade partiet, som är 25 cm. långt, ger plats för två

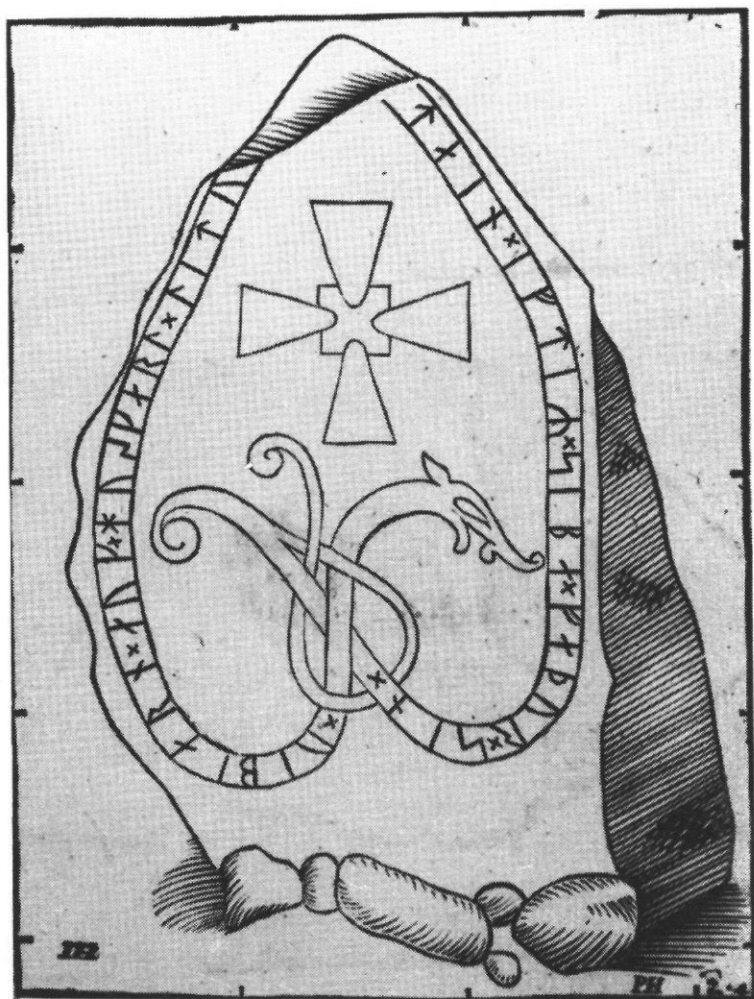

Fig. 287. U 281. Smedby, Hammarby sn. Efter B 113.